

Kuten lehtemme sisäkannesta käy ilmi, Virittäjä julkaisee Kotikielen Seura. Seuran tehtäväksi on määritelty »edistää suomen kielen tutkimusta, tuntemusta ja käyttöä». Nykysuomalaisessa keskustelussa harvoin yhdistämme termin kotikieli suomen kieleen; tätä termiä käytetään nykyään enemmän vähemmistöryhmien kielitilannetta selviteltäessä. On käyty keskustelua esimerkiksi siitä, pitäisikö saamelaisuus määritellä äidinkielen vai kotikielen perusteella. Joidenkin keskustelijoiden mielestä termi kotikieli on äidinkieltä väljempi. Mutta miksi suomen kieltä edistävän seuran nimi on Kotikielen Seura?

Kun seura perustettiin 1876, Suomi oli monikielinen yhteisö, kuten nykyäänkin, mutta kielitilanne oli toisenlainen. Suomen kielen asema oli virallistettu vuonna 1863, mutta kesti pitkään ennen kuin viranomaisissa saattoi asioida suomen kielellä ja saada tasaveroista palvelua. Suomi oli ollut ennen kaikkea rahvaan kieli, mutta 1800-luvun jälkipuoliskolla useat suomalaiset sivistyneistöperheet vaihtoivat kotikielekseen suomen. Suomi oli tullolla maan sivistyskieleksi. Seuran nimi muistuttaa meitä siis siitä, että suomen kielen nykyinen asema on pitkän kehityksen ja taistelunkin tulos. Nykyään Suomessa puhutaan monia kieliä, jotka ovat vain kotikieliä tai jotka ovat vaarassa jäädä kotikieliksi. Esimerkiksi Marja-Liisa Olthuis kirjoittaa tässä numerossa ponnisteluista inarinsaamen sanaston kehittämiseksi vastaamaan monipuolisen sivistyskielen vaatimuksia.

Kun Virittäjässä muutoin on pääpaino suomen kielen tutkimuksella, tämä numero on omistettu Suomessa puhuttaville vähemmistökielille. Lähetimme kirjoittajakatsun teemanumeroa varten yli vuosi sitten, ja kutsuun tuli runsaasti vastauksia, joista osaan voitte tutustua tässä numerossa; osa julkaistaan ensi vuoden toisessa vihkossa, joka kehrittelee edelleen samoja teemoja. Kaikki suomen vähemmistökielet eivät kuitenkaan ole edustettuina, vaan valikoima heijastelee ennen kaikkea nykyhetken tutkimustilannetta. Monikielisyden näkökulma tulee esille lehden kaikissa osastoissa.

Elämme monikielisessä maailmassa, jossa suomi on pieni kieli ja joutuu kohtaamaan pienten kielten ongelmia esimerkiksi eurooppalaisessa yhteistyössä. Monikielisessä Suomessa suomi taas on valtaenemmistön kieli, mutta lisäksi täällä puhutaan lukuisia muita kotikieliä. Virittäjä tarjoaa maistiaisia tästä rikkaudesta ja pyrkii samalla edistämään julkaisijaseuransa ihanteiden hengessä näiden kotikieltemme tutkimusta, tuntemusta ja käyttöä. ■

MARJA-LIISA HELASVUO
SUSANNA SHORE